

Sygnatura akt VIII Ga 169/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Woźniak

Sędziowie: SO Anna Budzyńska (spr.)

SR del. Natalia Pawłowska-Grzelczak

Protokolant: stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2013 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa G. K. i Z. K.

przeciwko R. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 15 marca 2013 roku, sygnatura akt X GC 830/12

I. oddała apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1.200 zł (jednego tysiąca dwustu złotych) tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Anna Budzyńska SSR del. N. Pawłowska-Grzelczak

Sygn. akt VIII Ga 169/13

UZASADNIENIE

Powodowie G. K. i Z. K., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Zakład (...) w S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego R. W. kwoty 12. 004,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania, w tym z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jako podstawę żądania pozwu wskazano przepis art. 299 § 1 k.s.h. Strona powodowa podniosła, że pozwany pełnił funkcję członka zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w okresie od 18.11.2004 do dnia 3.11.2005 roku. Powodowie w dniu 21.03.2005 roku a więc w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu zawarli ze spółką (...) umowę o współpracy, której przedmiotem była sprzedaż przez powodów pieczywa do sklepów należących do spółki (...). Przy zawieraniu umowy spółka (...) była reprezentowana przez pozwanego. Wskazano, że w trakcie współpracy mimo, że powodowie wywiązywali się z obowiązków dostawy pieczywa - spółka nie dokonywała płatności za towar, co spowodowało że powodowie wystąpili w sprawie XI GC 177/06 o zapłatę z tego tytułu łącznie kwoty 19.163,26 zł, która to kwota

obejmowała również zobowiązania powstałe w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu tj. do 3.11.2005 roku.

Uzasadniając żądanie pozwu – powodowie powołali się na fakt, że wyrokiem z dnia 9.06.2006 r., wydanym w sprawie XI GC 177/06 Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie uwzględnił w całości dochodzone pozwem roszczenie, prowadzona w oparciu o ten tytuł egzekucja okazała się bezskuteczna – Komornik Sądowy postanowieniem z dnia 28.12.2006 r. umorzył postępowanie (sygn. akt IX Km 2019/06). Powodowie wskazali ponadto, że w dniu 16.08.2006 złożyli jako wierzyciele wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnej spółki - postanowieniem z dnia 23.05.2007 Sąd Rejonowy w Szczecinie, Wydział XXII Gospodarczy oddalił powyższy wniosek z powodu braku jakiegokolwiek majątku spółki (...).

W dniu 7 marca 2012 roku Referendarz Sądowy wydał w sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił żądanie powodów.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniosł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów kosztów procesu. Pozwany wywodził, iż żądane pozwem należności stały się wymagalne w czasie, gdy nie był on członkiem zarządu, wobec czego nie ponosi odpowiedzialności za ich nieuregulowanie. Podniósł, że wszystkie wymagalne należności powodów były przez spółkę regulowane na bieżąco regulowane, wskazał nadto, iż w okresie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu spółka (...) była w dobrej kondycji finansowej, tym samym nie istniały w tym czasie przesłanki do ogłoszenia upadłości.

Wyrokiem z dnia 15 marca 2013 roku, Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zasądził od pozwanego na rzecz powodów dochodzoną pozwem kwotę z odsetkami ustawowymi od dnia 29.01.2009 roku i kosztami procesu, oddalając powództwo co do odsetek za okres od dnia 16.01.2009 do dnia 28.01.2009 roku (sygn. akt X GC 830/12).

Podstawę faktyczną powyższego rozstrzygnięcia stanowiły ustalenia faktyczne, zgodnie z którymi bezspornym pozostawał w sprawie fakt, że pozwany Rober W. pełnił funkcję członka zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. do 3 listopada 2005 r. W dniu 3 listopada 2005 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, na którym podjęto uchwałę o odwołaniu ze stanowiska prezesa zarządu R. W. .

W dniu 9 czerwca 2006 r. został wydany przez Sąd Rejonowy w Szczecinie wyrok zasądający od spółki (...) na rzecz powodów kwotę 19 163, 26 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami.

Postępowanie egzekucyjne wszczęte przez powodów w stosunku do spółki (...) –w oparciu o powyższy tytuł egzekucyjny zostało postanowieniem z dnia 28 grudnia 2006 roku umorzone z powodu bezskuteczności egzekucji.

Sąd Rejonowy ustalił, że powodowie w dniu 3 listopada 2006 r. złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości spółki (...),. Postanowieniem z dnia 23 maja 2007 r. wniosek o ogłoszenie upadłości został oddalony z powodu wystąpienia negatywnej przesłanki w postaci braku jakiegokolwiek majątku dłużnej spółki.

W dniu 8 stycznia 2009 r. powodowie zawezwali pozwanego do próby ugodowej. W dniu 19 lutego 2009 r. Przewodniczący stwierdził, że do ugody nie doszło.

Sąd I instancji ustalił, że powodowie w niniejszej sprawie powołali się na faktury oraz dowody dostaw pieczywa, znajdujące się w aktach sprawy XI GC 177/06 oraz, że z dowodów tych wynika, iż powodowie dostarczyli spółce (...) - w okresie obejmującym sprawowanie przez pozwanego funkcji członka zarządu – tj. do 31 października 2005 r. pieczywo na kwotę 12.004,83 zł - tj. dochodzoną pozwem.

Sąd Rejonowy podniósł, że pozwany celem zobrazowania sytuacji finansowej spółki (...) przedłożył zestawienie obrotów i sald tej spółki w formie wydruku komputerowego, nieopatrzony żadnym podpisem oraz odpisy wyroków z uzasadnieniami w sprawach wytoczonych przeciwko niemu przez wierzycieli w trybie art. 299 k.s.h. Podniósł, że z

zestawienia sald i obrotów spółki (...) wynikało, iż spółka posiadała na dzień 31 października 2005 r. zysk w kwocie 128.628,85 zł, zaś z zeznań świadków zawnioskowanych przez pozwanego, iż spółka regulowała zobowiązania.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione. Wskazał, że podstawę prawną roszczenia powodów stanowił art. 299 § 1 k.s.h. normujący odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za jej zobowiązania. W myśl przywołanego przepisu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Powodowie występowali jako wierzyciele (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., w której pozwany pełnił funkcję prezesa jednoosobowego zarządu do 3 listopada 2005 r. Kwota roszczenia zgłoszona wobec pozwanego wynikała z orzeczenia sądowego wydanego przeciwko spółce (...) w sprawie o sygn. akt XI GC 177/06 .

Sąd I instancji uznał, że powodowie wykazali przesłanki warunkujące subsydiarną odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania spółki tj. istnienie zobowiązania przeciwko spółce, którego egzekucja okazała się następnie bezskuteczna. W ocenie Sądu Rejonowego dla przyjęcia odpowiedzialności członka zarządu w oparciu o przepis art. 299 k.s.h. wystarczającym jest istnienie zobowiązania w czasie sprawowania funkcji członka zarządu, nie jest natomiast koniecznym aby zobowiązanie to w tym czasie był wymagalne.

Sąd Rejonowy wskazał, że z załączonych do akt sprawy XI GC 177/06 faktur , dowodów wydania towaru, będących dowodami w niniejszej sprawie jednoznacznie wynikało, iż dochodzona pozwem kwota wynikała z faktur odpowiadającym dostawom pieczywa wykonanym na rzecz spółki (...) w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu.

Odnosząc się do stanowiska pozwanego, który podnosił, że w trakcie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu sytuacja majątkowa spółki nie uzasadniała złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości – Sąd I instancji wskazując na treść § 2 art. 299 k.s.h. wywiódł, że w myśl tego przepisu członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe albo, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

W ocenie Sądu Rejonowego w realiach niniejszej sprawy pozwany winien był wykazać, że ewentualne przeprowadzenie postępowania upadłościowego lub układowego wobec spółki (...) nie było uzasadnione albowiem sytuacja finansowa spółki nie uzasadniała zgłoszenia odpowiednich wniosków. W ocenie Sądu I instancji pozwany nie zaoferował wystarczających środków dowodowych na tą okoliczność. Sąd Rejonowy uznał, że pozwany powinien przedstawić dokumenty, które stanowiłyby materiał poglądowy, na podstawie, którego możliwe byłoby opracowanie stosownej opinii przez biegłego sądowego, której wnioski poparte byłyby specjalistyczną wiedzą rachunkową .

Dodał, że zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c. obowiązek wykazania okoliczności uzasadniających wyłączenie odpowiedzialności członka zarządu spółki spoczywał na pozwanym i nie ma żadnych podstaw do przenoszenia ciężaru dowodowego na stronę powodową.

Sąd I instancji wskazał, że pozwany co prawda przedłożył zestawienie sald i obrotów na dzień 31 października 2005 r. ale - w ocenie Sądu - zestawienie to, wygenerowane z systemu komputerowego w 2008 r., niepodpisane przez osobę odpowiedzialną za sporządzenie sprawozdania nie stanowi dowodu obrazującego stan finansowy spółki. Dowodem takim powinno być sprawozdanie finansowe wraz z jego podstawowym elementem jakim jest bilans sporządzony na dzień 31 października 2005 r. Bilans bowiem informuje o stanie aktywów i pasywów na dzień kończący rok obrotowy lub badany moment i na dzień kończący poprzedni rok obrotowy. W sprawozdaniu finansowym podaje się między innymi aktualny bilans, rachunek zysków i strat oraz inne informacje dodatkowe- uzupełniające ,w tym dane dotyczące rachunku przepływów pieniężnych pozwalające na dokonanie oceny sytuacji majątkowej i finansowej.

Dopiero na podstawie wszystkich danych z zastosowaniem odpowiednich metod można ocenić sytuację majątkową i finansową przedsiębiorstwa.

Brak sprawozdania finansowego, w tym bilansu, ksiąg rachunkowych oraz dokumentów umożliwiających ustalenie, czy dane zawarte w zestawieniu załączonym do akt sprawy rzeczywiście zostały zarejestrowane w księgach rachunkowych powoduje – zdaniem Sądu - niemożność porównania ich z dowodami źródłowymi. Podkreślono, iż pozwany nie przedłożył także zestawienia zobowiązań krótkoterminowych i długoterminowych oraz że Sąd nie posiadając wiadomości specjalnych nie jest władny również do dokonania ceny przedłożonego zestawienia zarówno co do struktury, jak i układu poszczególnych pozycji pod względem merytorycznym i formalnym. Wprawdzie zawnioskowani przez pozwanego świadkowie E. C., K. Ż., jak i strona R. W. zeznali, iż spółka nie zalegała z płatnościami jednakże w kontekście prowadzonych postępowań sądowych oraz dużej ogólności zeznań stan (...) spółki (...) wymagał weryfikacji z dokumentami rachunkowymi a takich pozwany Sądowi nie przedłożył i jak wynika z uzasadnienia postanowienia Sądu oddalającego wnioski o ogłoszenie upadłości dokumentów tych spółka (...)nie posiada.

Sąd Rejonowy dodał, że z zeznań świadków P. K. oraz N. P. (2) wynikało nadto, iż pod koniec 2005 r. w czasie ich pobytu w Sądzie Rejestrowym, inni dostawcy towarów też zasięgaliby informacji co do spółki R. w związku z zaleganiem z płatnościami.

W ocenie Sądu I instancji z materiału dowodowego sprawy wynikało, iż pozwany nie podjął żadnych działań zmierzających do skompletowania i zabezpieczenia dokumentów, na podstawie których ma nastąpić przekazanie majątku spółki (...)nowemu zarządowi spółki i tym samym uniemożliwił ocenę możliwości regulowania zobowiązań zaciągniętych w czasie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu.

Zdaniem Sądu Rejonowego pozwany jako Prezes zarządu, działając z minimalną starannością powinien zlecić sporządzenie sprawozdania finansowego wraz z zestawieniem zobowiązań na dzień 31 października 2005 r., co umożliwiłoby dokonanie oceny sytuacji przedsiębiorstwa i ustalenie jego odpowiedzialności za zobowiązania zaciągnięte w czasie pełnienia przez niego funkcji .

Podkreślono, iż w ocenie Sądu zestawienie obrotów i sald nie jest bilansem, jest podstawą do sporządzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat. Trudno zatem na podstawie tylko zestawienia obrotów i sald, niepodpisanego przez osobę upoważnioną w spółce (...) do dokonywania tego typu sprawozdań, bez dokumentów źródłowych, zestawienia zobowiązań i przeprowadzonego badania przez biegłego księgowego zarówno co do poprawności ich sporządzenia, jak i wiarygodności zawartych w nich danych - dokonywać oceny sytuacji majątkowej i finansowej przedsiębiorstwa (...).

Sąd Rejonowy zaznaczył, że z uzasadnienia postanowienia Sądu w Szczecinie Wydziału XXII Gospodarczego sygn. akt XXIIGU 222/06 wynikało, iż spółka (...)nie posiadała dokumentacji finansowej i księgowej (k.41) co w przypadku dopuszczenia przez Sąd spóźnionego dowodu z opinii biegłego sądowego zawnioskowanego przez powodów i tak uniemożliwiłoby sporządzenie prawidłowej opinii .

Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosków dowodowych zgłoszonych przez powodów w piśmie z dnia 25 września 2012 r. uznając je – na podstawie art. 479¹² § 1 k.p.c za spóźnione. Zdaniem Sądu potrzeba powołania dodatkowych środków dowodowych nie pojawiła się po zapoznaniu się przez powodów ze stanowiskiem zaprezentowanym w procesie przez pozwanego. Linia obrony pozwanego była bowiem przewidywalna z uwagi na szczególne unormowanie przepisu art. 299 k.s.h.

Sąd Rejonowy uznał także, że nie doszło do przedawnienia roszczenia - złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej spowodowało przerwanie biegu przedawnienia, który rozpoczął ponowny bieg od dnia 19 lutego 2009 r. , w którym Sąd stwierdził, że do ugody nie doszło. Powodowie wnieśli skutecznie pozew w niniejszej sprawie w dniu 15 lutego 2012 roku (data stempla pocztowego), co skutecznie przerwało bieg przedawnienia roszczenia.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na uwadze Sąd Rejonowy - zgodnie z art 299 k.sh., zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 12.004,83 zł tytułem niezapłaconych należności za dostawy pieczywa zrealizowane w czasie sprawowania przez pozwanego funkcji członka zarządu.

Sąd uznał, że odsetki ustawowe od zasądzonej należności głównej przysługują powodom na podstawie art. 481 k.c. i art. 455 k.c. Termin spełnienia roszczenia odszkodowawczego przysługującego wobec członków zarządu spółki na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania. W judykaturze wskazuje się, że wymagalność roszczenia należy określić zgodnie z art. 455 k.c., a zatem niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania i dopiero od dnia wymagalności świadczenia wierzyciel może, zgodnie z art. 481 k.c., żądać odsetek za opóźnienie w jego spełnieniu (por. wyrok SN z dnia 22 czerwca 2005 r., III CK 678/04; wyrok SN z dnia 21 maja 2004 r., III CK 55/03, uchwała SN z dnia 7 grudnia 2006r., III CZP118/06). Art. 455 k.c. stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Powódka wezwała pozwanego do dobrowolnej zapłaty dochodzonych należności w piśmie odebranych przez pozwanego w dniu 15 stycznia 2009 r. (k. 49), biorąc pod uwagę, czas na spełnienie świadczenia 14 dni, Sąd określił termin płatności na dzień 29 stycznia 2009 r.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się pozwany, zaskarżając go w części uwzględniającej powództwo i rozstrzygającej o kosztach procesu. Pozwany zarzucił:

1. naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c – wskazując, że sąd w sposób dowolny ocenił zeznania świadków K. Ż. i E. C. oraz pozwanego przez to, iż nie wziął pod uwagę zeznań tych osób co do sytuacji finansowej spółki (...) i stanu jej majątku oraz bieżącego regulowania należności, uznając je za zbyt ogólnikowe, co do zeznań K. Ż. nie wziął pod uwagę wskazywanych przez nią okoliczności sporządzenia dokumentów bilansowych w postaci: zestawienia obrotów i sald oraz rozszerzonego arkusza kont,
2. mimo ustalenia faktycznego, że spółka miała zysk na dzień 31.10.2005 – w kwocie 128.628,85 a z zeznań świadków wynikało, że spółka regulowała na bieżąco swoje zobowiązania – sąd błędnie uznał, że stan spółki nie został udowodniony i sąd nie mógł ustalić, czy zaistniały przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości
3. Sąd Rejonowy dowolnie uznał, że o złej kondycji (...) spółki (...) świadczą liczne postępowania sądowe, gdy tymczasem z materiału dowodowego nie wynika, aby takie postępowania były prowadzone a świadkowie wskazali, że takich postępowań nie było,
4. Sąd I instancji dowolnie uznał, że o złej kondycji finansowej spółki świadczy spotkanie świadków P. K. i P. w sądzie rejestrowym innych dostawców, w związku z brakiem płatności przez spółkę (...), podkreślając, że ewentualne spotkanie miało miejsce pod koniec 2005 roku a pozwany od 3.11.2005 nie był członkiem zarządu
5. Sąd Rejonowy dowolnie uznał, że pozwany nie skompletował dokumentów i nie zabezpieczył obrazujących stan majątkowy spółki
6. Sąd Rejonowy nie ocenił przedłożonego przez pozwanego zestawienia obrotów oraz arkusza kont, nie poczynił żadnych ustaleń na podstawie tego dokumentu, w sytuacji gdy inne sądy prawidłowo oceniły, że wystarczają one do dokonania oceny stanu majątkowego spółki.
7. Sąd I instancji pominął, że w czasie, kiedy pozwany był członkiem zarządu spółki (...) wszystkie wymagalne należności powodów były regulowane,
8. Sąd Rejonowy dowolnie ocenił, że tylko sprawozdanie finansowe pozwala na dokonanie oceny sytuacji dłużnej spółki, pominął też, że sprawozdanie sporządza się standardowo zgodnie z przepisami o rachunkowości do 31.03 każdego roku, wcześniejsze sporządzenie takiego zestawienia nie jest możliwe,

9. Sąd Rejonowy dowolnie, uznał, że nie może dokonywać oceny przedłożonych przez pozwanego dokumentów bilansowych,

10. naruszenie art. 230 k.p.c. – wskazując, że powodowie nie zakwestionowali wielkości ekonomicznych zawartych w zestawieniu przedłożonym przez pozwanego,

11. naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., błędnie uznając że sąd nie może dokonywać oceny wiedzy specjalistycznej, podczas gdy przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego jest fakultatywne – a Sąd jest najwyższym biegłym.

12. naruszenie art. 245 k.p.c. – ewentualnie art. 309 k.p.c. poprzez niezastosowanie i nie uznanie przedłożonego przez pozwanego zestawienia za dokument prywatny.

Pozwany zarzucił także naruszenie prawa materialnego art. 6 k.c i art. 299 ksh poprzez uznanie, że pozwany ponosi odpowiedzialność cywilnoprawną za zobowiązania spółki w trybie art. 299 k.sh, zaakcentował także, że wysokość szkody nie została wykazana, gdyż kwota zasądzona tytułem egzekucyjnym jest inna niż kwota dochodzona pozwem.

W apelacji podkreślono także, że zobowiązania powodów były niewymagalne w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu, wymagalne należności były natomiast przez spółkę regulowane w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu regulowane- zatem uznać należy, że nie było przesłanek do występowania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Wskazując na wysokość roszczenia powodów i odwołując się do przepisów art. 12 ust 1 prawa upadłościowego pozwany podniósł, że Sąd upadłościowy może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości jeżeli opóźnienie w wykonywaniu zobowiązań nie przekracza 3 miesięcy a suma niewykonanych zobowiązań nie przekracza 10 % wartości bilansowej przedsiębiorstwa. Niewiadomym pozostaje zatem, czy ewentualny wniosek o ogłoszenie upadłości złożony przez pozwanego został by uwzględniony.

W odpowiedzi na apelację pozwanego - powodowie wnieśli o oddalenie apelacji pozwanego i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kosztów procesu za instancję odwoławczą, wskazując, że wyrok Sądu I instancji odpowiada prawu. Powodowie podzielili w szczególności stanowisko Sądu Rejonowego, że pozwany nie udowodnił, iż w czasie kiedy pełnił funkcję członka zarządu kondycja spółki była dobra, spółka regulowała na bieżąco swoje zobowiązania.

Jednocześnie pełnomocnik powodów wskazał na niezasadne jego zdaniem oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej zgłoszonych w piśmie procesowym z dnia 25 września 2012 roku na okoliczność, że spółka (...) nie regulowała swoich wymagalnych zobowiązań - jako sprekludowanych, wskazując na obciążający go zgodnie z art. 6 k.c w zw. z art. 299 ksh obowiązek wykazania na etapie wnoszenia pozwu – jedynie istnienia zobowiązania dłużnej spółki oraz bezskuteczności egzekucji, czemu sprostał. Reprezentujący powodów pełnomocnik nie mógł natomiast przewidzieć konkretnej linii obrony pozwanego. Powołał się na zgłoszenie w toku postępowania przed sądem I instancji zastrzeżenia co do oddalenia tych wniosków dowodowych jako spóźnionych.

Wskazując na powyższe okoliczności pełnomocnik powodów wniósł o uzupełnienie przez Sąd odwoławczy postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie dowodów ze wskazanych przez powodów dokumentów w aktach spraw sądowych, w tym oceny stanu przedsiębiorstwa (...) sporządzonej przez P. W. na potrzeby postępowania upadłościowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się bezzasadna.

Na wstępie zauważyć należy, iż postępowanie przed sądem odwoławczym – zgodnie z obowiązującym modelem apelacji pełnej – jest kontynuacją postępowania przed sądem I instancji. Zgodnie bowiem z treścią przepisu art. 382 k.p.c. sąd odwoławczy orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego przed sądem I instancji z uwzględnieniem własnego postępowania dowodowego w granicach określonych normą art. 381 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do ponowionych w toku postępowania apelacyjnego wniosków powodów o przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy jako sąd odwoławczy dowodów z dokumentów, zgłoszonych w piśmie procesowym z dnia 25 września 2012 roku, stanowiącym odpowiedź na sprzeciw pozwanego od nakazu zapłaty. Strona powodowa wywodziła, że Sąd Rejonowy z naruszeniem art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. niezasadnie oddalił zgłoszone przez powodów wnioski dowodowe na okoliczność tego, że dłużna spółka – wbrew twierdzeniom pozwanego - nie regulowała swoich wymagalnych zobowiązań w czasie, gdy pozwany był członkiem jej zarządu. Powodowie wskazywali, iż przeprowadzenie tych dowodów było uzasadnione – w świetle przytoczonej przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty argumentacji co do tego, że dochodzone pozwem należności były niewymagalne w trakcie wykonywania przez pozwanego funkcji członka zarządu, natomiast należności wymagalne były w tym okresie regulowane.

Ocena zasadności stanowiska powodów w powyższej kwestii wpływa bez wątpienia na ocenę kompletności zebranego w sprawie materiału dowodowego w sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego oddalenie powyższych wniosków dowodowych nastąpiło z naruszeniem art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. Wbrew stanowisku Sądu I instancji brak jest podstaw do uznania, że powyższe wnioski powinny zostać zgłoszone już w pozwie z uwagi na przewidywalną w świetle art. 299 § 2 k.s.h linię obrony pozwanego. Ocena, czy potrzeba powołania dowodu wynika później zależna jest od tego, co powód miał obowiązek wykazać w pozwie i jakie dowody w nim powołać, to zaś uwarunkowane jest rodzajem dochodzonego roszczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 r., sygn. II CSK 341/07, Lex nr 485860). Powód dochodzący należności w trybie art. 299 k.s.h winien w pozwie wykazać bezskuteczność egzekucji przeciwko dłużnej spółce oraz członka zarządu, który powinien ponieść odpowiedzialność na podstawie powyższego przepisu. Tym obowiązkom powodowie sprostali. Nie sposób natomiast domagać się od powodów podania już w pozwie kontrargumentacji i dowodów na możliwą w świetle § 2 tego przepisu linię obrony członka zarządu. Zgodzić się zatem należy z powodami, że nie byli oni w stanie przewidzieć, na którą z przesłanek egzoneracyjnych będzie się pozwany powoływał, zwłaszcza wobec nieudzielenia odpowiedzi na przedsądowe wezwanie do zapłaty.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uzupełnił postępowanie dowodowe poprzez dopuszczenie dowodów ze wskazanych przez powodów dokumentów w piśmie procesowym z dnia 25 września 2012 roku oraz ponowionych w odpowiedzi na apelację – w aktach spraw sądowych dotyczących postępowań prowadzonych przeciwko spółce (...) oraz dowodu w postaci oceny stanu przedsiębiorstwa (...) sporządzonej przez biegłego P. W. na potrzeby postępowania upadłościowego - na okoliczność istnienia wymagalnych zobowiązań spółki (...) w okresie kiedy pozwany pełnił funkcję członka zarządu i ich nieregulowania.

Uzupełniony w ten sposób materiał dowodowy – w ocenie Sądu Odwoławczego – potwierdza stanowisko Sądu I instancji, że powódka wykazała, będący podstawą odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o w trybie art. 299 § 1 k.s.h fakt bezskuteczności egzekucji skierowanej do majątku spółki, natomiast pozwany nie udowodnił, iż w czasie kiedy pełnił funkcję członka zarządu nie zachodziły podstawy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Dodać należy jednocześnie, iż Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu I instancji, że dla przyjęcia odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania spółki miarodajne jest istnienie zobowiązania, a nie jego wymagalność (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011 roku, V CSK 188/10, Lex nr 1102881). Przyjmuje się bowiem, że ratio legis art.299 § 1 k.s.h jest ponoszenie odpowiedzialności za zobowiązania spółki przez tych członków zarządu za urzędowania których zaistniały przyczyny uzasadniające zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości, a którzy nie zgłosili odpowiedniego wniosku (por. uchwała SN z dnia 28 lutego 2008, III CZP 143/07, OSNC 2009/2/38). W przedmiotowej sprawie bezspornym pozostawało, że należności powodów z tytułu dostaw pieczywa do sklepów należących do spółki (...) powstały i istniały w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji jednoosobowego członka zarządu.

Odnosząc się do zarzutów skarżącego co do naruszenia art. 233 §1 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że pozwany nie wykazał przesłanek wyłączających jego odpowiedzialność jako członka zarządu – należy uznać je bezzasadne.

Uzasadnienie zarzutów pozwanego dotyczących tej kwestii stanowi polemikę z wywodami sądu I instancji, który prawidłowo uznał, że dowody dołączone przez pozwanego do sprzeciwu od nakazu zapłaty nie były wystraszające dla wykazania braku winy pozwanego w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...), a które to dowody – w ocenie pozwanego – w sposób jednoznaczny świadczyły o dobrej kondycji finansowej spółki w okresie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu a w konsekwencji o braku podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...).

Prawidłowo w szczególności Sąd Rejonowy ocenił, że przedłożone na powyższą okoliczność przez pozwanego, określane jako dokumenty bilansowe tj. zestawienia obrotów i sald oraz rozszerzony arkusza kont nie mogły same stanowić podstawy oceny sytuacji ekonomicznej spółki (...), a w szczególności jej zdolności do regulowania zobowiązań spółki. Zauważyć należy, że zestawienie sald i obrotów na dzień 31 października 2005 r. zostało wygenerowane – jak przyznał to pozwany z systemu komputerowego w 2008 r. przez świadka K. Ż.. Powyższe zestawienie nie zawiera podpisów osób odpowiedzialnych za sporządzenie sprawozdania, nie stanowi zatem dowodu z dokumentu prywatnego w rozumieniu art. 245 k.p.c. Drugi z załączonych przez pozwanego do sprzeciwu dowodów: rozszerzony arkusz kont za okres od 1.10.2005 do 31.10.2005 roku mógłby być brany pod uwagę ale w ramach całościowego badania także innych dokumentów spółki w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji w zarządzie, przy czym jego przeprowadzenie wymagałoby wiadomości specjalnych, natomiast pozwany- co jest bezsporne – nie zgłaszał wniosku dowodowego w zakresie dowodu z opinii biegłego.

Sąd Okręgowy podziela także stanowisko Sądu I instancji, iż pozwany jako członek zarządu, działając z należytą starannością powinien zlecić sporządzenie sprawozdania finansowego wraz z zestawieniem zobowiązań na dzień 31 października 2005 r., tj. okres poprzedzający jego rezygnację z pełnionej funkcji. Powyższe umożliwiłoby dokonanie oceny sytuacji przedsiębiorstwa i ustalenie jego odpowiedzialności lub też braku tej odpowiedzialności za zobowiązania zaciągnięte w czasie pełnienia przez niego funkcji. Dodać należy także, iż analiza zebranego w sprawie materiału procesowego prowadzi do wniosku, że pozwany w sposób wybiórczy przedstawia posiadane przez siebie dowody na okoliczność sytuacji finansowej spółki (...) w okresie pełnienia funkcji członka zarządu. W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w rozpoznawanej sprawie pozwany powoływał się bowiem na dowody z postaci bilansu oraz rozszerzonego planu kont na okoliczność, że w okresie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu nie było podstaw do ogłoszenia upadłości spółki. Do sprzeciwu nie został jednak faktycznie załączony bilans, załączono natomiast zamiast niego niewymienione jako załącznik zestawienie obrotów i sald na 31.10.2005. Z załączonych do sprzeciwu kserokopii uzasadnień wyroków wydanych w sprawach wytoczonych wcześniej przez innych wierzycieli przeciwko pozwanemu w trybie art. 299 k.s.h, w których – jak wskazywał pozwany - nie uwzględniono tych roszczeń (sygn. akt VIII Ga 60/09) – wynika, że pozwany przedkładał na te same okoliczności tj. sytuacji finansowej spółki w okresie pełnienia przez niego funkcji – dowód w postaci bilansu jednostki na dzień 31.10.2005 r., który nie został jednak uznany przez Sąd I instancji w tamtym postępowaniu za wiarygodny z uwagi m.in. z uwagi na jego niekompletność (brak dwóch stron).

Nie bez znaczenia pozostaje, że pozwany - jak zeznał- był członkiem zarządu większościowego wspólnika dłużnej spółki – tj. (...) spółki z o.o, której jako wspólnikowi służyło prawo kontroli – zgodnie z art. 212 § 1 k.s.h, pozwany mógł więc uzyskać dokumenty finansowe dotyczące spółki (...) nawet po zaprzestaniu pełnienia funkcji.

Podkreślić należy, iż to pozwany – zgodnie z art. 6 k.c winien wykazać, że brak było podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki w czasie kiedy był członkiem zarządu.

Pozwany nie udowodnił także swoich twierdzeń, iż spółka w czasie sprawowania przez niego funkcji – regulowała wszystkie wymagalne zobowiązania. Twierdzeniom tym przeczą jednoznacznie postępowania sądowe, na które powołała się strona powodowa w piśmie procesowym z dnia 25 września 2012 roku i z dnia 3 października 2013 roku, stanowiącym odpowiedź na apelację, dowód z których został przeprowadzony przez Sąd Okręgowy.

Nieregulowanie przez spółkę (...) zobowiązań, które były wymagalne w okresie kiedy pozwany był członkiem zarządu wynika m.in. z postępowań sądowych prowadzonych pod sygnaturami:

- XI GC 257/06 (VIII Ga 222/06) – sprawa z powództwa spółki (...), pozew o zapłatę kwoty 12.776,75 - znaczna część należności stała się wymagalna przed zaprzestaniem pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu;
- XIII GNc 466/06 sprawa z powództwa (...) – kwota 2.060,21 zł wymagalna od dnia 11.06.2005 i natomiast kwota 12.032, 66 zł wymagalna od dnia 28.09.2005, wydany w sprawie nakaz uprawomocnił się bez zaskarżenia,
- VIII GNc 46/06 sprawa z powództwa Przedsiębiorstwo (...) o zapłatę w tym kwoty 2387,51 zł wymagalnej od dnia 29.10.2005 roku,
- XI GNc 1989/06 sprawa z powództwa (...) spółki z o. o – roszczenia wymagalne od 8.10.2005 i od 13.10.2005
- XI GCupr 190/06 sprawa z powództwa spółki (...), dochodzona kwota 7.033,92 – należności wymagalne: od 25.02.2005 - 632,15 zł, 69,00 zł od 30.07.2005, 4880,00 zł od 11.08.2005 i 1461,77 zł od 19.08.2005 – dodać należy, że należności dotyczyły czynszu najmu w zakresie którego strony zawarły w dniu 30.05.2005 roku porozumienie, niewykonane przez spółkę (...).
- XIII GNc 1864/06 – sprawa z powództwa R. S., dotycząca należności wymagalnych od maja 2005 roku – za wywóz odpadów komunalnych (kwoty 2225,44 od 20.05.2005, 254,13 zł od 24.05.2005 – za wywóz w maju, 2302,42 zł za wywóz odpadów w czerwcu 2005 – wymagalne od 18.06.2005, 2.441,08 zł za wywóz odpadów w lipcu 2005 – od 18.07.2005, 2.302 zł za wywóz odpadów w sierpniu 2005 – wymagalne od 16.08.2005, 2.595,03 zł za wywóz we wrześniu – od 19.09.2013, 2348,81 zł za wywóz w październiku wymagalne od 17.10.2005 – łącznie blisko 15.000 zł;
- XI GNc 2751/06 – sprawa z powództwa A., nieregulowane zobowiązania od listopada 2003 roku

Dodać należy, że z materiału procesowego zebranego w toku postępowania przed sądem I instancji wynika fakt nieregulowania przez spółkę zobowiązań stwierdzonych tytułami egzekucyjnymi z 2002 roku. Z pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin Prawobrzeże i Zachód z dnia 17.09.2012 roku wynika, że prowadził postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela (...)spółki z o o w W. w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sąd Rejonowy w Białymstoku z dnia 1.10.2002 (VIII GC 381/02) oraz Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 17.02.2003 (sygn. akt VII Ga 125/02) – o należność w kwocie 25.142,07 zł. Z uwagi na bezskuteczność egzekucji - postępowanie zostało umorzone.

Analiza powyższych dowodów prowadzi do wniosku, że w okresie kiedy pozwany pełnił funkcję członka zarządu spółki (...) - istniały jednak wymagalne wierzytelności, których spółka jako dłużnik nie regulowała.

Podkreślić należy, że pozwany nie odniósł się w żaden sposób do powyższych dowodów oraz twierdzeń powodów w tym zakresie, co oznacza, że nie zakwestionował twierdzeń powodów w tym zakresie. W ich świetle nie sposób dać więc wiary zeznaniom pozwanego, że w okresie sprawowania przez niego funkcji członka zarządu spółka (...) była w dobrej kondycji finansowej i wszystkie wymagalne zobowiązania regulowała terminowo. Nie można też przyjąć, że trudności (...) spółki (...) w okresie pełnienia funkcji miały charakter przejściowy a nie trwałe – świadczy o tym zarówno ilość wierzycieli, charakter niespłaconych wierzytelności dotyczących m.in podstawowych dla funkcjonowania firmy usług jak wywóz odpadów, zapłata czynszu najmu itp..

Obowiązkiem pozwanego w świetle art. 21 ust 2 prawa upadłościowego było zatem zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, tak aby istniała szansa chociażby na częściowe zaspokojenie wierzycieli.

Twierdzenia pozwanego, że nie miał możliwości dokonania oceny sytuacji finansowej spółki, kiedy ustępował z funkcji – nie zasługują na uwzględnienie, pozwany był bowiem jednoosobowym członkiem zarządu uprawnionym do jej reprezentacji, osobiście zaciągał zobowiązania, które były wymagalne w okresie pełnienia przez niego funkcji, a które nie były regulowane.

Przepis art. 299 § 1 k.s.h. nie może być także interpretowany w oderwaniu od treści art. 293 § 2 k.s.h. i podwyższonych standardów należytej staranności obowiązujących członków zarządu. W rezultacie brak wiedzy o kondycji finansowej

zarządzanego podmiotu, wynikający wyłącznie z zaniechania pozwanego, nie może prowadzić do uwolnienia go od odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h.

W konsekwencji należało uznać, że przyczyny uzasadniające zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości istniały w czasie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu. Prawidłowo zatem Sąd I instancji zastosował w sprawie przepis art. 299 § 1 k.s.h w odniesieniu do powstania odpowiedzialności pozwanego R. W. wobec powodów za zobowiązania spółki (...).

Uznając apelację za nieuzasadnioną – Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c w zw. z art. 99 k.p.c i art. 108 § 1 k.p.c.

SSO A. Budzyńska SSO A. Woźniak SR del. N. Pawłowska - Grzelczak